

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóne ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei, pre afara la s. r. poste cu bani zut'a prin scrisori francate, adresate cãtra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 77.

ANULU XXIII.

Sabiu 28 Septemvre (10 Oct.) 1875.

tru celelalte pãrti ale Transilvaniei sf pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.ãra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri sãreine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intãi'a òra cu 7 cr. sãrbu, pentru a dõu'a òra cu 5 1/2, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2, cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la
„Telegrafulu Romanu“
pre unu patrariu de anu (Octomvre-
Decembre) alu anului 1875. — Pre-
tulu abonamentulu pre 1/2 de anu e:
Pentru Sabiu 1 fl. 57 cr. v. a.
Pentru Monarchia au-
stro-ungurésca 2 fl. v. a.
Pentru Romani'a si strai-
nãtate, 3 fl. v. a.

DD. abonãnti suntu rugati a nu
intardiã cu tramiterea prenumeratiuni-
loru.

Adresele ne rugãmu a se scrie
curatu, a se pune numai post'a
ultima, dara nu cãte dóue poste ùl-
time, si in locu de epistole de
prenumeratiune recomandãmu on.
publ. avisurile postali, (**Posta-Utal-
vãny. — Post-Anweisung.**) cã
impreunate cu spese mai putiene si cã
mai sigure pentru inaintarea baniloru
de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espirã abonã-
mentele de trei patrariu de anu si
asiã dela 1 Octomvre incolo espedãmu
numai acelor p. t. dd. abonãnti, cari au
ramisu abonamentulu.

Editor'a „Telegrafulu Ro-
manu“ in Sabiu.

Festivitãtãle din Cernauti.

Din Bucovina resuna tôte tram-
bitiele nemtiesci diurnalistiche din Cis-
lãitani'a de fanfare, cu cari se glorifica
dupl'a festivitãte: iubileulu secularu
dela venirea Bucovinei sub sceptrulu
austriacu si deschiderea universitãtii
nemtiesci din Cernauti cu devis'a pro-
nunciãtã „a duce germanismulu in orien-
tulu departatu.“ Programele publicate
nu lasara nimic'a de doritu: Festivi-
tãtea s'a efeptuitu cu tóta splendorea
posibile. La festivitãte au luat multi
parte, fõrte multi din strãinatãtea mai
de aprõpe si din departare. Tõti s'au
bucuratu si s'au veselitu — numai
tiér'a si locuitorii ei au statutu locul
si cu durerea in inima, ca nu se po-
tura si ei bucurã in o di mare cum
este aniversarea unu seculu, au pri-
vitu tacendu la cõle petrecute dina-
intea ochiloru loru. Ba sa fimu esacti,
proprietarii cei mari ai tieri au datu
espressiune viua acesteii dureri inãin-
tea locuitoriuului capulu tieri, asigu-
rãndulu totu deodata despre necondi-
tiunãt'a fidelitate a populatiunei tieri
cãtra dinastia si tronu.

Ce pôte face unu zelu pripitu si
gresitu? Acei vr'o doi venit din cele
patru venturi au luat asuprasi, ne-
chiamati, a representã o tiéra intrãga
fãra de a considerã tiér'a si intere-
sele ei. Si cã si cându conscienti'a
totusi li-aru siopti ca n'au facutu bine,
ca au desconsideratu tiér'a si intere-
sele ei, se consoleza cu dës'a repetire
a eschiamatiunei: ca ducu cultur'a in
orientulu departatu.

Mare cuventu „cultura“ si multu
abusu se face cu densulu. Suntu o
suta de ani de cându se cara cultura
in „tiér'a fagiloru“ sãu in „Dumbrav'a
rosia“ si ce sa vedemu? Venitulu dela
numerõsele monastiri romanesci cõn-
sacrate flantropiei de piosii daruifori
romãni este isvorulu, din care, in cea
mai mare parte, se sustienu institute

care inecara mai de totu originea
elementulu indigenu, si i oltoiesce o
„cultura“ straina naturei sele, o cul-
tura, carea este numai pentru strãinii
ce se asiãdia in tiéra. Pentruca si scõ-
lele mici si scõlele medie, sustienute
din averea fondulu in care s'au cõn-
trasu averea monastiriloru reduse,
suntu scõle straine naturei si limbei
populatiunei originale a tieri. Scõ-
lele aceste, straine de massa popo-
lulu, au crescutu niscã mici pãcente
de õmeni cu carte pentru unu ele-
mentu strãinu pre comptulu multimei
remaše in cultura cum a fostu cu sũte
de ani inainte, a pusu parete mijlocioru
intre poporu si inteligentia si chiaru si
clerulu seu si au inaintatu unu procesu,
care impedeã cultur'a poporulu asiã
incãtu vine omulu si la cugete sini-
stre despre factorii cari iau marea
missiune asupr'a si de a cultivã nu o
tiéra, dara orientulu intregu.

Si cugetele aceste in locu de a
fi slabite prin ce-va se nutrescu si
mai tare prin coloritulu celu curatu
germanu alu festivitãtiloru unei tieri,
care numai germana nu este Va se
dica, populatiunea tieri a fostu mo-
ralicescu eschisa si dela aniversarea ei
secularã, pentru care sfersitu? dẽcã
nu pentru celu de a aratã ca tiér'a in
care s'a petrecutu festivitãtea, nu este
a locuitoriloru ei.

Cuincã actulu care puteã intruni
tõtu sufletulu bucovinẽu intr'o festi-
vitãte de bucuria, s'a impreunatu din
neprecugetãrea comitetulu, care l'a
inscenatu, cu erõrea neiertata de a
amari spiritele, amu indigitatu mai
susu. Lucrulu inse mai are si alta
laturã care ierãsi fu cu totulu descon-
siderata.

Intã in primavãra, cându se facu
mai intãiu vorba despre festivitãtãle
din cestiune, in Romani'a de astadi s'au
radicatu voci si au dechiaratu; ca pri-
vescu in manifestatiunea proiectãta o
umilire pentru Romani'a. Unelã au
mersu mai departe si au amenintiatu
cu demonstratiuni de festivitãti fune-
bre pentru acelu Grigoriu Ghic'a, ca-
rele au protestatu in contr'a rumperei
Bucovinei de cãtra Moldãvi'a si pen-
tru acestu protestu fu omoritu intr'unu
modu nedemnu de cãtra turci.

Este adeveratũ, cã Romani'a nu
este unu statu, carele sa dicteze mo-
narchiei nõstre conduitã si tãhute.
Inse nu numai fric'a si tãmerea suntu
stimulii, cari dau directive la condu-
it'a popõrelõru, ci si practicabilitatea
lucuriloru. Logica pedagogica, dẽcã
nu altu cevã, intre individi si are in
tempulu nostru modernu si logic'a
paralela intre popõre. Popõrele voru
avã astadi numai atunci avantagiuri
cãndu se voru nistũ cã prin iubire
sa se apropiã unelã de altele si este
lucru prẽ cunoscutu si recunoscutu ca
mijloculu de apropiare intre mari si
mici este in prim'a lini'a iubirea, dara
nu despretiulu si respingerea.

Noi nu suntemu de parere ca din
caus'a manifestatiuniloru pressei din
Romani'a sa se fia suprimatu o festi-
vitãte. Amu fi doritu inse sa se ia
notitia si de dispusetiunea veciniloru
si festivitãtiloru sa li se fia datu unu co-
loritu, carele sa nu vãteme, dara sa
atrãgã si sã convingã, ca nu se tra-
tãza de altu ce-va decãtu de progresu
si de cultura.

Privẽsca inse acum cine-va pres'a
nemtiesca din Austro-Ungari'a cu in-
gamfarea ei si cu schimosirea istoriei
numai pentru cã sa-si justifice tãnut'a

din Cernauti si apoi privẽsca si pres'a
din Romani'a, parte imbracãta in do-
liu, parte imbracãta numai in articuli,
cari cu o resimtire greã se plangu
sãu iau notitia despre festivitãtea de
dincõce de hotaru si nu credemu ca
va simti o deplina multiamire cu di-
sãrmonia ce se amestecã in pretins'a
bucuria de dincõce.

O impregiurãre ne consoleza, im-
pregiurãrea, pre careã o apretiaza
„Press'a“ din Bucurẽsci in discussi-
nea ei asupr'a festivitãtãie, reproducã
si de noi mai la vale. Noi nu atin-
gemu mai de aprõpe impregiurãrea, pen-
tru ca cetitoriuulu o gãsescã atinsã des-
tulu de apriatu in reproducitiunea amin-
titã, ne bucurãmu inse pentru dens'a, cãci
are aerulu de a vindecã rãnelã si in lain-
tru si in afarã, rãducendu pãrtea cea
mare a obiectulu din cestiune la des-
chiderea universitãtii cernautiene.

Arangiatorii festivitãtiloru nici in
privinti'a acesteii din urma; lasã cã n'a ni-
meritu cuiulu in capu dela inceputu
cu infiintiarea universitãtii nemtiesci
in Cernauti, dara pentru cã sa-si a-
ratã neintãlepciunea si netactulu, totu
ce a privitu si universitãtea au inscenatu
de asiã incãtu sa se credã lumea cer-
novitãna si bucovinãna transpusã, nu in
Austri'a, dara in sinulu Germaniei. Tõte
landmannschafurile si bruderschaftu-
rile colorate si necolorate, cu cismã inalte
si cu manusi pãna in cõte si alte
semne, pãna si tricolorulu germanu, au
fostu reprezentate, numai cã festivitã-
tea sã fia *echt* nemtiesca.

Nõue ni e tare tãmã ca la um-
br'a tuturõru acestõru formalitãti sco-
pulu principalu va patimi, cultur'a,
cãci dupa compusetiunea puteriloru
de instructiune e putienu spiritulu in
trens'a si acest'a e strãinu cu totulu de
acei ce au sa se cultiveze.

Eatã cẽ cetimu in „Press'a“:

Unu faptu dũrerosu din istoria
Romãniloru a fostu reamintitu prin
organele de publicitate inea din Apri-
lie trecutu, cându se dicea ca are sa
se celebreze la Cernauti centenãrulu
anesãrii Bucovinei la Austri'a.

Ieri se dice ca s'aru fi celebrãtu
acelu evenimentu care s'a consumatu
acum o suta de ani prin vendiarea
acelei parti a Moldãvei de cãtra turci,
vendiare facuta printr'unu actu datu
de Turci'a la mãn'a Austriei in 2 Iunie
1777, cându patriotulu si nemurito-
riuulu domnu Gr. Ghic'a a protestatu,
si a fostu apoi in Octomvre 1777 de-
capitatu in modu lasiu si viclẽnu de
unu chiehai'a turcu tramisu de Põrta
la Iasi inãdinsu inõtitu de mai multi
Ieniceri.

Acestu faptu istoricu apartiene
epõcei de decadentia a Romãniei, cându
turcii prãdau si jafuiau, schimbau si
decãpitu Domnii tieri in fia-care anu,
si cându brãtiulu desarmatu alu Ro-
mãniloru nu puteã sa mai proteste cu
vigõrã cã in tempu de barbatie si vitejie.

Pãna la tractatulu dela Cuciuc-
Cainargi, incheiatu in 1774 intre Rusi'a
si Turci'a, tractatu prin care se res-
tabiliã drepturile romãniloru si se
punea Dunarea hotaru, turcii faceau
dese navaliri si jafuri, er domnii se
punẽu si se resturnau prin intrigile
partiteloru de boeri si prin lacomi'a
viziriloru pre fia-care anu si de dóue
ori pre anu. Acestã nestabilitate pre
tronu si umilire nationale, nesiguran-
tia si jafu in tiéra adusesse pre romãni
in o stare de jale.

Faptulu de vendiare a Bucovinei
si decãpitarea Domnulu Gr. Ghic'a,
ne aratã indestulu pãna unde ajun-
sese turcii cu indrasnãl'a si cu viola-
rea tractatõru incheiate de domnii
cei mari Mircea, Vladu, Petru Raresiu
si Bogdanu, tractate, in virtutã cã-
ror'a Turci'a se obligã, pentru tribu-
tulu seu darulu ce i se dedea in bani,
sa apere teritoriulu Moldo-Romãniei,
er nu sa-lu venda la altã Pũteri, cum
a facutu in 1777 cu Bucovin'a.

Nu amintimu acestu faptu de ven-
diare, cã si decãpitarea perfida a bunu-
lui domnu Gr. Ghic'a, spre a atitiã pa-
siunile. Departe de noi acẽsta idee.
Cele ce s'au scrisu inse prin diferite
organe austriace despre centenãrulu
anesãrii Bucovinei ne au reamintitu
acẽste evenimente istorice.

Celebrãtu-sã inse in Cernauti
acelu centenãru de cãtra autoritãtãle
comunale de acolo? Ecã unu faptu
despre care trebuie sa avem infor-
matiuni mai lamurite si mai detaliate.
Caci scimu ca diu'a de 25 Apri-
lie 1775 este dat'a cându au intratu acum
100 de ani ostirile austriace in Bucov-
in'a sub motivu de a ocupã positiile
strãtegice si a se apãrã contr'a incursi-
uniloru tatariloru. Astã primavãra s'a
disu ca consiliulu comunalu din Cer-
nauti luase initiãtiv'a de a celebrã la
25 Apri-
lie centenãrulu anesãrii Bucov-
vinei. Acẽsta serbare s'a amãnatu nu
scimu din ce cauza. Ne aducemu amin-
te ca unelã diare din strãinatãte ne
spuneau atunci ca si imperatulu Fran-
ciscu Iosifu fusese rugatu de acelu
consiliu municipalu cã sa vie in ca-
pital'a Bucovinei sa asiste la celebra-
rea centenãrulu; er Majestãtea Sea
a declinatũ cu multa delicãtãtia acẽ-
sta invitare.

De atunci nu s'a mai vorbitu des-
pre centenãrulu Bucovinei. Ieri ni se
spune ca s'a consumatu aceã celebrare.
Dara pre cãtu scimu din diarele din
strãinatãte nu a mai fostu vorb'a de
centenãrulu anesãrii Bucovinei, ci de
inãtãgurãrea Universitãtii din Cer-
nauti.

Pãna la sciri mai lamurite, ne
place a crede acẽst'a, cãci celebrarea
unui centenãru preste 5 luni dela
dat'a istorica nu mai corespondeã
nici cu ordinea cronologica. Odata
trecuta dat'a de 25 Apri-
lie 1875, mai
remãnea dat'a de 2 Iunie 1877, adecã
diu'a, cându Turci'a acum 100 de ani
a instrãinatũ formalu Bucovin'a, cal-
cãndu tractatele nõstre „ab antiquo“ si
obligatiunea ce avea de a ne apãrã
teritoriulu.

O corespondintia din Vien'a cã-
tra „Standard“ dela 28 Sept. vorbesce
despre espicatiunile ce a cerutu Põrt'a
guvernulu Serbiei in privinti'a ban-
delõru de voluntari ce trecu de acolo
de se unescu cu insurgentii. Guver-
nulu serbu a respunsu, dice corespon-
dintia, ca elu nu pôte impedeã pre
acele bande de voluntari cari se stre-
cura si trecu dincolo in Erzegovin'a,
adaugendu ca si din Croati'a si Dal-
matia au trecutu mii de voluntari de
s'au unitu cu insurgentii din Bosni'a
si Erzegovin'a.

Situatiunea in Serbi'a, dice co-
respondentulu lui „Standard“, e agi-
tãta si ingrigitõre. Nemultiamirea se
vede in tôte clasele; comerciantii simtu
efectele crizei; guvernulu nu are destui
bani spre a face fatia impregiurãriloru
si a dispusu sa se percẽpa impositele

cu o luna mai înainte de epoc'a obicei-nuita.

Scirea ca comerciantii serbi ceru amanarea plății polițiilor a produsu nemulțămire la Pest'a și Vien'a, unde sunt cei mai multi fabricanți creditori ai serbilor. Unele diuare austro-ungare ceru intervenirea guvernului.

Se vorbește ca aru fi izbucnită epidemia în rendurile trupelor otomane și între insurgenti.

„Tagespresse“ a primitu din Constantinopole informații pre cari le crede fundate. După aceste informații, Pórt'a otomana aru fi aprópe disperată, și numai cu mari sacrificii și anevointie ea și stränge banii cuponului pre Octombrie: caci resbelulu înghite cu lacomia sume însemnate; éra diplomati'a européna nu scie ce sa mai faca și ce decisiune sa ia. De alta parte Serbi'a se agita mereu. Ministeriulu Ristici, pre de o parte da puteriloru asigurari de pace, éra pre de alta lasa libera trecerea bandelor de insurgenti, cari isbescu pre turci și apoi se refugiază în Serbi'a, cá sa tréca cu nóue fortie éra în Erzegovin'a.

Preparativele militare ale Serbiei, concentrările armatei otomane, fanatismulu musulmanu care incepe a perde rabdarea, tóte acestea dau a se crede în izbucnirea unui conflictu pre fatia între Turci'a și vecinii sei serbi și muntenegreni.

Marele veziru aru fi disu ambasadorului Rusiei ca protecțiunea colectivă a puteriloru mai multu o împedeca, și ca aru preferi mai bine unu singuru aliatu putinte, cáru'i sa-i faca mari sacrificii dara care sa sustiena în casu de periculu imperiulu otomanu.

„Tagespresse“ prevede, din caus'a nereusitei comisiunii puteriloru în Erzegovin'a, mari complicări în Turci'a.

Depesiele din Muntenegru cu dto 29 Septembrie vorbescu de mai multe loviri în care turcii au fostu batuti

Turcii se simtu tari. Escitarile și provocările ce facu Serbilor de tóte partile, și atitudinea ce si iau pre tóte fruntariile despre Erzegovin'a, cum și limbajulu ce tienu tuturor mijlocitoriloru, marturisescu despre acést'a.

Inlesnirea cu care gasi sa se im-

prumute, în Constantinopole chiaru, unu milionu și jumetate de lire, probéza ca inca are resurse ale ei proprii și nu este tocmai, precum se credea, dependinta în finaciele ei de Engliter'a.

Ca o sa dobândésca ceva Erzegovin'a și Bosni'a, după acést'a revolutare sumeatiă, prin sângele lor versatu, numai este indoiala. Turculu o sa cedeze necesității și dreptelor esigentie ale puteriloru crestine. Majestatea Sea Sultanulu a convenitu ca suntu fórte reu administrate acéle parti, și mostenitoriulu Tronului Iussufu Yzedinu, a strigatu cu indignatiune, în plinu consiliu de ministri, marturisiru drepturile și dreptatile revoltatoriloru.

Asiá dara, se póte crede cu asigurare ca, séu după lasarea armelor, séu cu armele în mâna, Erzegovinenii voru dobândi usurari pozitiei lor.

Nici o usurare inse nu se va putea face déca aceste parti nu voru dobândi o administratiune locale pentru perceperea impozitelor și pentru darea justitiei.

Dara acést'a din urma după ce codice? — Chitapulu este bazatu pre Coranu. Ghiaurulu nu póte guverná pre teritoriulu musulmanu, și nu póte marturisi contr'a musulmaniloru. De acolo vine ca nici într'o parte a Turciei Europei nu s'a pututu aplicá nimicu din cele stipulate în tractatulu din Parisu, cu tóta buna-vointi'a Sultanului și a multor regeale, fórte aplicate spre civilizatiunea crestina.

Pre la unele centruri, pre unde s'au pututu formá inchipuiri de tribunali s'a cam isbutitu sa se prin-da marturi'a crestiniloru; dara preste totalitatea locuriloru sub jurisdicțiunea cadiului, care cadiu nu are de cátu numai Chitapulu înainte lui, cum aru putea elu sa se abata dela densulu, și unde aru mai putea sa ajunga justiti'a turcésca, cându Chitapulu cadí-ului nu aru mai fi legea după care sa judece.

Asiá dara séu Erzegovin'a și Bosni'a devinu provincie autonome, sub unu guvernor crestinu și tributara numai Inaltei Porti, séu tóte cele-lalte mesuri luate, spre îndreptarea justitiei și ecuitatea fiscale, voru fi vane. Cadí-ulu se va zapaci, și jidanulu cu impozitele cumperate, va deveni și mai escitatoru.

día, suntu farmecătorie, ariele simple, naturali, cântate cu atât'a simtiementu de fetele tierane; suntu atragetorie basmele și povestile narate cu atât'a elocintia, de câte unu povestelnicu maiestru.

Frumósa și bogata este poesi'a noastră poporala. Poesi'a noastră, mitologi'a noastră poporale, póte rivalisá cu a altor natiuni culte, — ea este clasica. Cetiti numai colectiunile și studiele dloru *Alessandri* și *Marienescu* și ve ve-ti petrunde pâna la uimire de frumsetiele, eleganti'a și maret'i'a sentiemintelor și gandiriloru românului tieranu.

Nu voi sa abuzez de paciénti'a d-vóstre și sa-mi dovedescu asertulu acést'a prin unu siru de citate, me voi încumeté inse a reproduce simplu dóue bucâti dela bardulu nationalu *Alessandri*, regele poesiei române.

Cea dintâiu e intitulata *Brumarelu*, și suna asiá:

„Intr'o verde gradinutia
Siede-o d'alba copilitia
P'ascernutu de calonfiri
La umbra de trandafiri
Trece-unu voinicelu cu graba
Si din fuga o intréba:
Spune-mi d'alba copilitia
Cu rumen'a tá guritia
Esti nevésta, ori esti féta

Unu organu de publicitate aduce urmatoriulu articulu' interesantu relativu la cestiunea orientale:

Rivalii orientului.

Mica este Erzegovin'a și serace suntu raialele slavice, cari traiescu acolo nu departe de centrulu lunei crestine și alu celei mai inalte inflo-riri a civilizatiunei o viétia misera de pre o di pre alt'a spre rusinea micei omenimi din secululu IX sub piciorulu enervatulu despotu asiaticu, dara pre cátu de mici și fára putere suntu aceste raiale, pre cátu de brutalu și respingetoriu suntu critisate de crescamentulu morbosu alu civilizatiunei europene, pre atâtu se potu ele mandri, ca loviturile cu patulu pusciloru lor de cremene și cu armele de percussiu facura sa se sgu-duie putredulu edificiu alu traditiuniloru diplomatice și Europ'a înainte sangelui versatu de acestu poporu albu slavicu se gatesce a face o schimbare de frontu, care introduce o perioda mare în istori'a sea. Amu puté invidiá pre nenorocitiu erzegovineni pentru aceste rezultate istorice, multiemitori li suntemu între tóte impregiurările, pentruca bunulu și sangele lor sta astadi pre mész'a de jertfa a popórelor europene, spre a usurá Europ'a de apesarea „santelor aliantie,“ sub a cároru sarcina piere bunastarea și libertatea popórelor, pre cându civilizatiunea dispare între bajonete și puscile cu acu; și déca aceste aliantie se sfarma, apoi acést'a avemu de a o multimi Erzegovinei.

Pâna la formarea imperiulu nou germânu rolele puteriloru mari în orientu éra cunoscute lunei întregi cáci cantau tóte pre o córda. Russi'a, se dicea totu-déun'a, spriginesce ori ce rescóla în Turci'a, séu se considera de eredele omului bolnavu séu, după cum documentéza nenumerate acte diplomatice ale cabinetelor rusesci, celu putienu de „protectorulu naturalu“ alu raialeloru ortodoxe și consangene. Religiunea și provenienti'a dá Rusiei dreptulu și pretestulu de a apesá orientulu europénu și a face pre Europ'a se sentia acést'a presiune. Europ'a traia în traditiunea, ca lumea slava nerusésca e purtata de nasu de cabinetulu din Petersburg și ca interesulu ei e identicu cu alu Rusiei. Slavii afara de Russi'a sciau fórte bine, ca acést'a nu este asiá, ba ce privesce pre slavii din Turci'a, acolo de generatiuni încóce éra firma con-

victiunea, ca diplomati'a rusésca si aduce aminte de „consangenitatea si unitatea credintiei“ numai atunci, cându o silescu complicatiuni esterne. A inițiá ideii panslaviste, a le promová séu a le aprobá óre cátu-va tempu, si apoi a le desavúá curendu după aceea din Petersburg, de morbose, gresite si pagubitórie, nu se tiene de aparentiele rari ale tacticei russo-germáne dela Neva si acést'a e destulu de cunoscutu slaviloru dela nordu cátu si celor dela sudu. Acést'a convictiune ce e dreptu a fostu de regula obiectu de casa, lumea neslava inse fára de a-i pasá de planurile egoistice ale diplomatiei rusesci imprasciá „rublele rusesci“ si „panrusismulu“ mai departe si unde se ivea aceste dóue frase, puterile apusene totu-déun'a érá active intru a curá lumea slava ce suferea fára vina. Umilirea Franciei si amerintiarea Angliei in Asi'a, nascerea unei specii de aliantia santa, spre a scuti Germani'a si spre a tiené slavimea la pamentu, provocara nisce constelatiuni, cari suntu diametralu opuse traditiuniloru vechi. Politici'a cu totulu germána a tiarului Alesandru II si a cancelarului seu slabitu de betranetie, Gortia-koff, care după scurt'a episoda panslavica din 1867/8 acompániéza triumfurile germanismului slavofagu si cu o abnegare cinica a „consangenitátiiei si unitátiiei de credintia“ spriginesce sfartiarea slaviloru din Austri'a sub domni'a austro-magiara, spre a se face placutu Germaniei-Austriei, pre cându de alta parte ea admonéza pre slavii de sudu la linisce si la adorarea mai departe a jugului turcescu, acést'a politica nu puté remané neobservata in Europ'a.

Lacun'a ce o lasá germanismulu rusescu in famili'a popórelor europene avú unu efectu fórte binevenitu pentru Angli'a, si acést'a se resolví curendu a o implé deplinu. Déca Russi'a póte sa faca abusu din cându in cându cu lumea slava pentru scopurile sele, pentru ce sa nu póta face acést'a Angli'a? pentru ce sa nu afle ea chiaru in slavismu garanti'a ce o cautá in zedaru in Turci'a? Pâna acolo a ajunsu déjà Russi'a lui Gortia-koff, cá organe, cum e „Russki Mir“ sa dechiare de scandala purtarea Rusiei, a poporului si a cabinetului, cátra insurgenti slavi din Turci'a. Pre cându Angli'a ortodoxa si nerudita face in modu demonstrativu colecte de bani pentru insurgenti, pre cându englesii caletorescu crucisii si cur-

POESIORA.

Suvenire.

Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das will mir nicht aus dem Sinn.
Heine.

Meditandu asupr'a copilariei mele cu placere mi aduc aminte de unele momente distragetórie, ce le-amu petrecutu la tíera, în midiloculu alorui mei, între cunoscuti și între prieteni. Eramu micu, studiamu prin B., o distantia bunisióra de loculu nascerei mele, cu tóte acestea, la vacatiuni, la serbatori nu me puté retiené nime de a nu alergá din resputeri — more Apostolorum — la caminulu parintescu. Aici nu me atrage decátu magi'a puternica, dragostea ce léga pre fia-care de loculu natalu.

Ajungendu acasa eramu totu voia, totu bucuria. Mi se parea, ca me afflu pe alta lume.

Si într'adeveru, déca cugetu astadi la tempulu de auru trecut, déca comparezu viét'i'a de cetate cu traiulu dela tíera, petrecerile silite din orasie cu risetele și glumele firesci și nevinnovate de pre la sate, pre de o suta de ori asiú mai dorí sa me afflu la unu bordeiu dela tíera, decátu sa fiu într'unu ingamfatu palatu din capitala.

E incantatoriu fluerulu pastorescu, ceresuna sér'a cu atât'a melo-

Ori dina din ceriu picata?
„Nici nevésta suntu nici féta
Nici dina din ceriu picata
Ci suntu flóre garofitia
Resarita 'n gradinutia,
Dar' tu voinicele spune,
Esti insuratu ori esti june?
„Eu suntu draga, Brumarelu,
(Response celu voinicelu)
Eu vinu sér'a pe recóre
De me culcu pe sinu de flóre
Si cându plecu voiosu cu sóre
Dupá mine flórea móre.

A dóu'a e intitulata:

Stejarulu si Cornulu.

Frate frate de stejaru
Lasa-me sa taiu unu paru
Sa-mi facu ossia la caru;
Fratióre romanasiu
Voiosu parulu dati-l'asiu
Dac'ai face tu din elu
Buzduganu de voinicelu,
Ghióga mare nestrujita
Cu piróne tientuita
Si cu dens'a de-ai luptá,
Sa aperi mosi'a tá.
— Cornule ce nu t'endóí
D'o crénga sa te despoi
Sa-mi facu prajina de boi?
— Fratióre, romanasiu,
Crénga lunga dati-o-asiu
Cá s'o faci arcu de rosboiu

S'alungi lesii dela noi.
Lasa boiui fratióre!
Si te dá la venatórie
Ca nu-i tempu de plugaria
Ci e tempu de vitejia.
— Codre, codre me juru eu
Se ucidu cu bratiulu meu
De totu cornulu unu dusmanu
De stejariu unu capitanu.

Eata, in singure dóue piese, ce avui onóre a le reproduce o frumsetia de cuvinte, eleganti'a de idei, o alegoria marétia pre cari indesiertu le ve-ti cáutu în cântecele altor popóre.

Nu mai românulu scie sa vorbeasca, cu florile într'o limba farmecatórie, numai elu se scie intielege cu stejariulu si cornulu cu a cároru ajutoriu se jura ca va ucide:

de totu cornulu unu dusmanu
de stejaru unu capitanu.
Cine e, me rogu, in stare sa-mi spuna sentiemintulu de care e cuprinsu la audiulu acestor accente, séu cine mi-aru puté negá, ca audiendu cursulu ideiloru in „Stejariulu si Cornulu“ nu e petrinsu de unu ce farmecatoriu neesprimabilu?

Precum in directiunea acést'a, asiá si in alte directiuni, s'au aretatu abundanta fantasi'a poporului nostru, o multime de astfelii de producte se afla inca pâna astadi nedescoperite si nescóse la lumina din gur'a poporului.

medisiu tierile sud-slavice studiandu moravurile si stările raialeloru, scriendu si vorbindu pentru eliberarea loru, preatunci Kiwa séu Khokand e mai aprópe de cabinetulu rusescu si acest'a se intereséza de starea slaviloru din Turci'a numai intru atátu cá ei sa nu ajunga prin sine insisi, la un feliu de independintia séu cá Serbi'a sa nu-si castige sua sponte merite pentru raialele demne de compatimire. Abiá acum, de cându simpathiele Angliei pentru slavii din orientu ce lupta pentru libertate trecu din gura in gura, de cându la Dunare englesii se considera de cei mai sinceri amici ai insurectiunei si ai principateloru suzerane, se resólve si Russi'a a dice ce-va séu a colectá, ceea ce sémena cu o ajutorare. Silita de contrariulu astutu, care exploatá momentanu erórei Russiei, *dara nu din buna voia* 'si aducu aminte cei din Petersburg de clientel'a „naturale“ de odinióra si suntu destulu de marinimosi a recomandá pasiloru turcesci unele reforme pentru slavii suprimati. *Russi'a ne sílesce sa studiámu cestiunea slavica*, — dişe englesulu care ne spuse pentru ce dorescu compatriotii sei sa véda o deputatiune permanenta a slaviloru dela sudu in Angli'a, si ei lucra bine in momentulu, cându agentii si diplomatii rusesci se tema a primí unu slavu ce nu e din Russi'a, séu a vorbí cu densulu, pentru a nu primí la Pest'a séu la Berlinu o nota rea din moralitate.

Russi'a a schimbatu simpathiele lumei slave cu binevointi'a lui Bismark—Andrássy si déca agentii sei diplomateci nu raportéza la Petersburg decátu adevéru, atunci ea trebuie sa scie, cátu de multu se astépta in Europ'a o cura radicale a acestui raportu, primulu capitulu este terminatu de astadi pre insul'a balcanica cu alungarea totale a influintiei rusesci.

Angli'a speréza ca va ajunge momentulu, in care Russi'a va tramite fortiele sele militare spre „mulcomirea“ sudu-slaviloru si de acést'a absurditate se tiene capabilu principele Gorciakoff. Angli'a póte fi multiemita cu primulu seu pasu.

Greci'a fatia cu popórele slave

Sub acestu titlu diuarielre reproducu din „Le Messenger d'Athènes“,

Cu aceste sa revinu la tem'a ce 'mi propusei.

Fára indoiéla o parte considerabila din tesaurulu nostru poporalu 'lu forméza „superstitiunile“ séu „credinti'a desiérta“.

Doin'a, Dian'a, Lerum, Aureliu, st'a Joe, Vinere, Dumineca, ce suntu alte decátu reminiscintie romane.

Dintre tóte superstitiunile cáte le-amu cetitu reproduce in publicitate amu vediutu ca lipsesce unu ramu care e fórté latitu intre poporu, si care aru meritá se traga atentiunea literatiloru nostri, anume dar' ast'a va veni mai la vale.

Dati-mi de-ci voia, cá sa incepu.

Erá tómn'a, me intorseiu acasa pe nisce ferie. Intr'o séra desfaceam*) papusioiu in cas'a. Ací ne aflámu binisoru de multi, barbati si fete. Desfacutulu pre la noi e o petrecere fórté voiósa. Vecinii se aduna bucurosu unulu la altulu, cá sa se ajute imprumutatu.

Dupa ce incepura a glumí unulu de o parte, altulu de alt'a si a mai spune unele cimilituri se invoira cu totii cá sa incépa Iuanu a Saftai si se si desface straiti'a cu minciunile, fiindu ca densulu erá vestitu de mincinosu.

Elu nici nu astépta multa rugaminte si si incepe:

(Va urmá.)

*) Pre airea dasfacamu.

unu articulu prin care se cérca a esplicá o nóua atitudine ce se atribuesce poporulu grecu in fati'a Turciei. Fára sa-i dámu importantia ce pretinde, 'lu reproducemu pentru curiositate.

Mai multe jurnale straine, au facutu conjecturi asupr'a atitudinei Greciei in turburárele Erzegovinei, a cárei gravitate o recunóscé insusi pres'a germana. Acele jurnale au cadutu in nisce erori cu atátu mai sensibile cu cátu Europ'a se pare ca nu cunóscé lucrarea care se face in orientu de trei-dieci de ani aprópe. Fia-care 'si inchipuesce numai decátu — si nu prea scimu tocmai pentru ce — ca acést'a parte a Europei, este inca si astadi ceea ce erá la finele resbelului pentru independintia elenica, si ca populatiunile crestine, au cá si atunci — permita-mi-se cuventulu — o basa comuna de operatiuni.

Inainte de 1870, in adevéru, toti crestinii din orientu, aretati sub numele de greci, n'aveau decátu o singura tianta, scapare de sub jugu si unirea loru sub unu principe. Prin nobilele sele aspiratiuni si prin vecinic'a sea protestare contr'a concuistei musulmane, Greci'a exercitá unu feliu de farmecu asupr'a tuturoru populatiuniloru crestine din peninsul'a elenica, supuse pre lángá acestea jurisdicțiunei spirituale a bisericei eminentemente grecesci din Constantinopole.

Alte aspiratiuni, alte interese au modificatu de atunci incóce intr'unu modu simtitoriu vechile relatiuni intre greci si slavi si prin urmare, situatiunea politica a orientului. Acést'a este o consecintia inevitabila a desep-tárei nationalitátiloru, despre care slavii din Turci'a n'aveau pána atunci decátu o notiune vaga si imperfecta.

Antagonismulu raseloru a fostu exploatatu cu dibacia de cátra Russi'a. De trei-dieci de ani tóte eforurile politicele sele in orientu, tindu sa sape o prapastia imposibila de trecutu intre grecii si serbii din Turci'a, multu tempu insielati de declaratiuni platonicé ale diplomatiei rusesci. Grecii n'au bagatu de séma gresiél'a ce facu, decátu numai vediendu pre Russi'a totu-déun'a dispusa sa faca cauza comuna cu inimicii loru, si sa traga avantajie din relatiunile sele cele bune cu Pórt'a, spre a obtiené pentru slavi concesiuni desastrose elenismulu, séu pentru cá sacrificiele greciloru in luptele loru continue pentru libertatea orientului sa nu profite decátu serbiloru muntenegriniloru, si bulgariloru.

Revolutiunea din Cret'a, cá sa nu citámu de cátu unu esemplu, ne-a deschisu ochii asupr'a politicei orientale a rusiloru, a serbiloru, a bulgariloru si a muntenegriniloru. Pre cându Russi'a facea gura mare de simpathiele sele pentru Greci'a si pentru Creteni, serbii negotiau o aliantia ofensiva si defensiva, fára a incheiá inse vre-odata ce-va si muntenegrenii se pregateau mereu sa cotropésca Bosni'a si Erzegovin'a.

In cursu de trei ani ne-amu versatu sángele si aurulu nostru pre câmpulu de bataia din Candi'a, asteptandu concursulu Russiei si punerea in campanie a serbiloru si a muntenegriniloru; in cursu de trei ani, cu propriiele nóstre resurse, amu tienutu frunte tuturoru fortieloru Turciei, 'i amu usatu cei mai buni generali ai sei, spre a vedea impunendu ni-se in cele din urma de puterile Europei, intrunite in congresu, o declaratiune unilitórie pre care Russi'a, cea dintáiu, ne-a indemnatu sa o subsemnámu.

In acestu intervalu, incuragiándu-ne pre de o parte la lupta, pre de alt'a ne aratá la Constantinopole, cá unici, cá cei mai infricosatori inamici ai Turciei. Din contra populatiunile slave erau aliately sale naturale contr'a ambitiunei fára margini a Greciloru, si demne prin urmare, de tóta sollicitudinea sea. Ali-pasi'a cumperá neutralitatea Serbiei, prin evacuarea forteretieloru ce Turcia mai ocupa

inca in acést'a tíera, si aceea a Muntenegriloru prin distrugerea forturiloru ce ea ridicase pre teritoriulu loru dupa campani'a cea desastrosa din 1859. Elu, Ali pasia, elaborá in același tempu sub inspiratiunea generalulu Ignatieff, faimosulu firmanu care consacrá in principiu crearea unui esarchatu bulgaru indepedinte de biseric'a ecumenica din Constantinopole, si care trebuiá, doi-trei ani mai tárdiu, sa provóce schism'a care a consumatu separarea definitiva a greciloru si a Bulgariloru.

Indata ce aceste concesiuni fura obtienute, Serbi'a si Muntenegrulu, incetara ori-ce negociatiune cu Greci'a si Rusi'a, ne desapropa susu si tare. De siguru ca noi amu fostu insielati de o politica putienu generósa, fiinduca, multiamita sángeului ce versamu in valuri pentru caus'a comuna, Slavii smulgéu, fára a da unu focu macaru, ceea ce ne putusera sa obtie vre o data prin arme.

Purtarea Serbiei produse in Greci'a celu mai uritu efectu. De aceea cu tóte avantajiele unei aliantie cu acést'a tíera, simtimentulu publicu se revoltá inca la suvenirea conduitei Cabinetului Serbu, fati'a cu Creta espiranda.

Aceesi deceptiune in cestiunea bulgara. La spatele Bulgariloru, amu datu preste Rusi, preste Serbi si preste cei-lalti Slavi din Turci'a. Si acést'a este atátu de adevératu in cátu lupt'a a fostu unu momentu organizata intre elenismu de o parte si natiunile slave de ceea-lalta parte. Acést'e din urma ridica in adevéru pretentiuni imaginare pána si asupr'a Macedoniei si se dicu compatriotii lui Alesandru-celu-Mare si a lui Aristote! Ei nu se multiamescu pre vasele domenii ocupate de numerós'a loru rasa, ei se gândescu inca sa isgonésca elenismulu din tienaturile ce elu a ilustratu si unde a avutu glori'a sa arunce bazele civilizatiunei moderne. Acést'a aru fi, in ochi tutoloru acelor'a cari sciu sa aprecieze serviciile aduse umanitátei de rasa Helena, o adevérata, o odiósa profanare.

Acést'a erá starea relatiuniloru intre greci si slavii din Turci'a, in momentulu cându telegrafulu ne-a adusu novel'a despre insurectiunea din Erzegovin'a. Acést'a novela — fia-care póte intielege fórté bine dupa cele ce spuseramu — n'a fostu primita cu interesulu, cu entusiasmulu ce aru fi escitatu acum diece ani.

Astadi ide'a dominanta la greci este de a intretiené relatiunile cele mai amicale cu Turci'a. Politic'a de interesu, pre care slavii ne au predat'o atátu de bine, a inlocuitu politic'a de simtimentu; si mai tóta lumea este convinsa ca este de interesulu elenismulu, amenintiatu de valurile crescende ale panslavismulu, sa nu faca nimicu care aru fi de natura sa slabésca imperiulu otomanu in Europ'a.

Acést'a idea nu este nascuta de eri, si numai o insurectiune a populatiuniloru grecesci din Turci'a, ne aru tíri intr'unu resbelu contr'a Portiei. In 1864, guvernulu elenicu a facutu totu posibilulu cá sa previe revolutiunea din Candi'a, si numai cându candiotii, fratii nostri au trasu sabi'a, numai atunci politic'a de simtimentu elanulu inimei au impinsu natiune si guvernulu sa ia pre fatia aperarea poporulu din Candi'a. Intr'unu asemenea casu nici unu guvernulu nu va fi vre-odata destulu de fórté cá se impedece pre greci de a sburá in ajutoriulu fratiloru loru, si simtimentulu natiunalu va biruí totu-déun'a calculele prudentiei si ale interesului.

Cu tóte acestea, trebuie sa o marturisimu, sórt'a insurgentiloru din Erzegovin'a, nu va aflá indiferentu unu poporu a cáru inima vibréza la tóte nenorocirile. Ori-care aru fi gresiél'a slaviloru in privintia loru, grecii nu voru puté sa uite ca erzegovinenii lupta pentru cá sa-si redobandésca

independintia loru si ca cá acesti'a, ei au dreptulu la simpatiele tuturoru amiciloru de libertate. Unu simtimentu inascutu de dreptate i va indemná totu-déun'a pre greci sa se pronuncie pentru cei oprimati; si déca slavii n'aru fi ruptu legaturile de sollicitudine cari esistatu alta-data intre toti crestinii din orientu, bataliône de voluntari greci aru fi sburatu dejá in ajutoriulu Erzegovinei, de-si nici unu slavu nu s'a inrolatu in rendurile apertatoriloru insurectiunei candiote.

Pres'a grecésca, s'a marginitu sa reproducá novelele din diurnalele straine, asupr'a insurectiunei — voidu sa lase guvernulu cea mai complecta libertate de actiune intr'o cestiune care nu atinge decátu departe, interesele grecismulu. Din parte-ne, spre a pune capetu la ori-ce conjecturi ne amu silitu sa dámu o idea esacta despre situatiunea nóstra actuala fatia cu Turci'a si cu populatiunile slave care o locuescu. („Cur. Buc.“)

Unu manifestu alu capiloru serbi din Bosni'a.

Cetimu in „l'Univers dela 24 Septembre:

Gasimu in „Times“ unu manifestu publicatu in curendu de pres'a slava. Ilu traducemu in intregulu lui, sub titlulu de piesa istorica. Lectorii nostri voru vedé intr'ensulu pána la ce gradu au ajunsu, prin provinciele Turciei europene, ur'a si gróz'a de numele turcescu. Violintiele acestui documentu se acorda cu detalielre ce ni se dau asupr'a modulu cum se batu insurgentii cu turcii:

Acest'a este manifestulu raialei despuiate, adresatu sultanulu suveranu alu Turciei resiediendu la Stambululu care a jefuitu, a furatu si a strivitu pre serbii din Bosni'a cinci sute de ani.

Resboiu tie, sultanu puternicu! Resboiu tuturoru demnitariloru tei cei mari, care s'au juratu sa fure si sa estermineze pre nenorocita raia prin tace si tiranie! Resboiu de mórté!

Sutimi de eroi bosniaci au scosu iataganele loru din téca, decisu sa slarime lantiurile cu care tu si beutorii tei de sánge ne a-ti legatu. Multe sutimi de eroi au luatú armele, cei be-treni cá si cei tineri. Si fiinduca tu esti unulu din acei'a cari ne-au torturatu pána la mórté, fii siguru ca glontiulu serbescu va nimeri tient'a.

De-si nu suntemu inca decátu o mána de ómeni, 'ti facemu cunoscutu ca forti'a ta barbara se va sfarimá de stenc'a neinvinsei nóstre hotariri. Nu este nici unulu macaru dintre noi care sa nu mérga la lupta cu convinctiunea ca caus'a nóstra va fi victoriósa.

Afla dara, sultane, ca suntemu setosi de sangele teu si de sángele rasei tale: afla ca nu voimú sa luptámú atátu spre a ne resbuná de crimele tale cátu pentru a protege onórea nóstra, libertatea nóstra, viéti'a nóstra pre care tu nu incetezi de a le amerintiá, cruðu asiaticu ce esti. Gandesce-te, o tu celu mai monstruosu dintre tirani, de cáte ori ne-amu apropiatu de tronulu teu cu lacrimi si cu plangeri, si de cáte ori ti-ai risu séu ai respinsu umilile nóstre cereri. Cu cátu noi amu fostu mai supusi, cu atátu ur'a ta s'a aretatu mai cruda! Cu cátu rai'a a fostu mai umila, cu atátu turbarea si tirania stapanului ei au fostu mai teribile. De o mie de ori tu ai vediutu cu unu ochiu lini-scitu si distratu pre servitorii tei facendu sa curga in tocmai cá ap'a sángele serbescu. Mii din cempatriotii nostri nevinovati au fostu macelariti de tribunalele tale barbare, séu martirisati de musulmani nedemni: si n'ai voitu sa te opresci. Nemultiamindu-te pre reducerea strabuniloru nostri in sclavia, tu ai voitu inca sa ne torturazi cá si toti predecesorii tei.

Poti crede tu, imperatu alu despotismulu si alu lucsurei, ca ne vomu

inclină totu-deună legilor tale? Poti crede tu ca vomu voi sa mai stămu inca slavii tei, cându carnea noastră, incapabile de a mai hranî extravaganți'a ta, se revolta contr'a crudimci tale? Imperatu sinistru! te insieli deca credi ca sabi'a si pus'a o sa otieleasca lantiurile noastre. Armele cu care tu sperii sa ne strivesci, voru strivi imperiulu teu celu vermenosu; si cându vei cadé, vei vedé ca noi, raialele, avému dreptatea cu noi, cându 'ti cerému sa ne tratezi omenesce.

Eata care sunt motivele noastre pentru a te combate. Déca esti omu, iati sabi'a, pentru cá pieptu la pieptu, sa putem recucerî ceea ce au perduto párintii nostri la Kosovo. Pamentulu este adaptatu cu sange, si astadi tocmai trebuie sa mai respandim inca. Te salutámu sultane, si te anunciámu ca a sositu ór'a pentru toti serbii sa ia sabi'a in mâna pentru libertatea si pentru unirea rasei lor. Vino cu tóta forti'a si puterea ta, eata-ne; eata pepturile noastre! Vomu calcá in picíore tirania si vomu readuce pacea si ordinea, libertatea si unirea intr'o tíera pre care tu ai jefuit'o si ai ruiinat'o. Vino fára intardiare si scufunde-se pamentulu sub picíorele aceluia care 'ti va cedá drumulu. Scóte strigatulu teu de resboiu, si fi siguru ca i vomu raspunde prin formidabil'a noastră aclamatiune: „Resboiu tie! be-tranu beutora de sânge! inamicu alu rbilroseu, padisiahulu nostru!“

Septembre 1875.

Capii serbi din Bosni'a.

Amu reprodu su dupa „l'Univers“ acésta ciudata piesa care, nu mai este indoie-la, prin publicitatea ei in diurnale mari europene, va remaná istorica.

„Tr. Crp.“

Duplica*)

la „replic'a“ dlui Simeonu Popescu studinte in Lipsi'a aparuta in „Tel. Rom.“ Nr. 63 ex 1875.

Reghinulu sasescu 30 Sept. 1875.

1. Pentru dlu replicante repetu respunsulu din Nr. 57 si i voiu mai adauge la fine unele sfaturi. —

2. Pentru onoratulu publicu cetitoriu urmatórele.

Dlu corespundinte si replicante, despre carele aveamu cea mai buna opiniune, prin articuli d-sele si-a datu unu atestatu, carele me convinge despre contrariulu opiniunei mele si despre acea, cumca acolo, unde s'a adaptatu cu unele sciintie teoretice, a avutu si o fantána, din carea s'a adaptatu cu unele insusiri, cari nu apartienu, „bunei convenientie“, — cáci altcum nu aru puté veni a se incercá a-si atribuí unu asiá mare gradu de reputatiune, onóre esemplaria, punctuositate si mai scie Ddieu ce insusiri extraordinarie si tóte acestea a le scóte din acelea paie, in care insusi lui a lasatu sa remana câte-va spice, cu scierea d-sele. —

Este intru adevéru admirabile, cu cáta dibacia incurcá si descurcá dlu corespundinte caus'a tareita pre calea publicitatiei, — si deca onorabili cetitori aru remaná neinformati despre adevérat'a stare a causei, atunci fórté usioru aru puté crede de un'a parte, cumca eu a-si fi tupilatú din banii incasati in favórea Asociatiunei transilvane, séu celu putienu a-si avé scire despre óresi-cari tupilári comise de cátra cine-va si nu a-si voi a eruá pre factorele, si a delaturá daun'a facuta in detrimentulu natiunei, iéra de alta parte ca dlu corespundinte aru fi unu admirabile individu, unu zelosu si consciintiosu controloru a averei

*) Dámu locu acestei duplici, cá sa nu ni se póta face imputarea, ca suntemu partiali. Cu acést'a inse dechiarámu controvers'a de terminata si observámu numai, ca amu fi doritu cá dlu duplicante se fia tratatu caus'a in litigiu mái cu obiectivitate, cum facú dlu corespundinte din Lipsi'a. R.

natiunale, intru atât'a, incátu la tempulu seu va aflá Asociatiunea transilvane in densulu pre celu mai demnu presiedinte! — — — Inse dorere! Fatia cu acestu zelu infocatú, — (sa nu dicu „mania“) se afla facte, cari nu i potú servi dlui corespundinte de laudatoriu. Spre dovedirea cáror'a sum silitu a face pre scurtu istoriculu lucrulu. —

Cu ocasiunea infintiárei acestui despartimentu a Asociatiunei transilvane s'a observatu, cumca din pártile nord-ostice a Transilvaniei, si anume a Tuldesiului, din caus'a despartárei între Reginu si Tuldesiu de vr'o 20 mile, nu au potatu veni romani spre a se inscrie de membrii ai Asociatiunei.

Acésta impregiurare a nascutu ide'a de a esmite asiá numitii agentii, „voiajeri“ in acum numitele párti indepartate, si angagiandu se dlu corespundinte, carele si altcum avé sa faca o esperintia pre acolo; — precum si dlu Ioane Muresianu, carele erá alesu si de secretariu alu acestui despartimentu, si carele asemenea avé de a caletóri in acelea-si párti in unele afaceri private ale d-sele, — asiá eu amu aflatu de bine a incredintiá pre dlu Muresianu cá pre secretariulu despartimentulu cu indemnarea romanilor de pre acolo a se inscrie cá membri ai acestui despartimentu, fára inse a-lu fi plenipotentiatu si cu incassarea tacseloru de membri si acelor'a pentru diplome. — Spre acoperirea speseloru de caletoria amu datu dlui Muresianu unu ajutoriu in sum'a de 20 fl. di dóuedeci floreni in val. aust. din pung'a mea propria, fára a pune acestu erogatu pre cont'a Asociatiunei transilvane, — ceea ce puté servi dlui corespundinte de dovéda cumca si mie mi jace la anima promovarea fundului Asociatiunei si a causei natiunale. —

Facendu dlu Muresianu insotitu de cátra dlu corespundinte caletóri'a acést'a la reintórcerea d. dloru-sele mi s'au reportatu singuru rezultatulu inscrierei a mai multoru romani din pártile mentionate, inse banii incasati nu s'au administratu nici cassariulu nici mie, si nici mi s'au reportatu despre óresi-care incassare. —

Acum deca dlu corespundinte au avutu scire despre acei bani (ceea ce o recunósce in replic'a d-sele scóse dupa espirarea unui anu la lumin'a publica) de sine urméza intrebarea cá: dlu carele pretinde a i se atribuí nobil'a insusire de punctuositate, zelu fatia cu caus'a Asociatiunei, si se nisuesce a-si aperá reputatiunea si onórea, — pentru ce nu mi-a reportatu despre tóte câte le-au sciutu cu ocasiunea reintórcerei, si pentru ce nu m'a facutu celu putienu atentu la acelea in decursulu tempulu de vr'o 6 luni, ce l'a petrecutu aici in patria in apropierea mea, de unde au venitú mai de multe ori chiaru si la mine, si inca chiaru in afaceri privitórié la caus'a acestui despartimentu? Pentru ce nu au aflatu de bine a-mi descoperi in epistol'a d-sele dto Lipsi'a, tóte acelea scaderi ce sciá séu credé ca s'aru fi facutu de cátra sociulu d-sale de calatoria? cá pre basea epistolei se 'lu potú trage la respundere? Pentru ce nu a facutu acestea descoperiri celu putienu in articulu primu? (deca si-a rezervatu implinirea poftéi pre calea publicitatiei). Pentru ce a esitu la publicitate chiaru in acelu diurnu, carele scie dlui bine ca nu 'lu portu si ca in Reginu nu 'lu póta nime, prin urmare; potea presupune, ca lesne se potea intemplá cá nici se mi ajunga la cunoscintia? (cu deosebire deca toti abonantii erau asiá de sinceri facia cu mine cá dlu corespundinte:) precându bine scia ca eu portu Gazet'a, Transilvani'a, Olteni'a, Famili'a, Sie-

*) Classicu!

Red.

diatórea, „Economulu“ si „Gur'a Satulu.“

Acésta maniera a dlui corespundinte a fostu caus'a, ca numai tardiu mi-a ajunsu la cunoscintia articulu primu si *necompletu*, si acésta e caus'a ca acum cându in replica a aflatu de bine a-mi descoperi cumca d. I. Muresianu aru fi incasatu dela dlu Spiru tacs'a, acumu nu-mi este cu putintia a me informá despre starea lucrulu, din caus'a ca dlu I. Muresianu nici póte vorbi nici scrie decându in urm'a apoplecsiei si-a perduto cu totulu poterea din partea drépta a corpului, si cu deosebire facultatea de a vorbi.

Astufeliu pána cându dlu Spiru nu se va adresá cu unu reclamu deslucitoriu spre a me informá despre starea lucrulu, si pána cându nu mi va fi cu putintia a scóte respunsu dela dlu Muresianu, pána atunci nu se póte sci cá ce au ispravitu acesti doi individi, in cari mi-amu pusu increderea.

In cátu e pentru intardiarea cu administrarea tacseloru pentru diplome si cu inmanuarea diplomeloru aici a esageratu d. corespundinte in suspicionarea si dojan'a ce o face, pentruca de si nu aprobezu procedúr'a dlui Muresianu, carele incasându dela cátiv'a tacséle le-a tienutu la sine sub cuventu ca a voitu a incassá mai multe si nu mai dupa aceea a le administrá, ca asiá sa se procureze mai multe in o cale, va se dica se se crutie postportulu, totusi in sine nu e asiá mare gresiala, in cátu numai pre calea publicitatiei sa se póta indreptá.

Apoi intardiarea cu inmanuarea diplomeloru s'a intemplatú din natural'a cauza, ca ne aflându-se in comunele concernente statiuni postale, amu fostu silitu a le espedá prin ocasiuni binevenite, si se póte ca acei prin care s'au espedatu, inca le voru fi tienutu cátu-v'a tempu la sine.

Cu acestea credu a fi doveditu pre deplinu, cumca, deca s'a intemplatú óresi cari scaderi in afacerile acestui despartimentu, atunci acelea suntú a se ascrie primo loco chiaru nesinceritatiei dlui corespundinte (!?R.) si secundo loco greutatiloru, cu cari amu avutu a me luptá lá începutu, si cari nici prin incordarea tuturoru poteriloru unui batránu cá mine nici chiaru prin sacrificiulu antepomenitu nu le amu potutu invinge in acea mesura, incátu se potú multiemi pre rigorosulu d. corespundinte. — Asigureru inse pre dlu corespundinte, ca deca se va adresá ori si cine cu reclame si 'mi-va descoperi ori ce smin-téla observata séu numai si paruta, fara intardiare fara reserva si cu deplina sinceritate, atunci nu va avea lipsa a serie articlii in diurne.

Acum vintu a consultápre dlu corespundinte, cá deca voiesce sa tréca inaintea publiculu de inzestratu cu insusirile, ce crede a le posedé, atunci:

1. Inainte de tóte fia insusi punctuosu si sinceru;

2. Nu se incercé a blamá pre acei barbati cari au carunitu fara a se fi blamatu cându-va.

3. In nainte de a strigá in publicu ca vede in ochiulu cuiv'a tiandur'a, caute nu cumv'a se afla in alu seu chiaru aceea bárna, din carea a facutu insusi sa séra tiandur'a?

In fine dechiarédiu acésta cauza pre calea publicitatii cu totulu de incheiata si ca la ori ce atacuri séu suspitionari voiu raspunde senguru pre calea judecatoriei concernente.

Maioru.

Varietáti.

* Concertulu impreunatu cu petrecere de joi'a trecuta e esitu bine. Dlu Micheru a incantatu publiculu cu artistic'a sea productiune atátu in sonat'a de Beethoven, aria de Alard cátu si in romantiele sele. Aplausele cele numeróse testara despre deste-

ritatea sea de a propune cele mai grele piese classice si a le face sa fia cuprinse si bine primite si de acea parte a publiculu, carea la alte ocasiuni arata mai putiena simpatia opereloru classice. Acompaniamentulu dsiórei C. O. pre piano dovedi talentu si cunoscintia, precum si desteritate musicale. Totu asiá de bine a concursu si dlu maiestru Wikopal.

Petrecerea ce a urmatu dupa concertu a fostu fórté animata.

*** Va aparea in curendu:

Dictionarul limbei musicale române.

de

Frédéric Damé	C. N. Chabudianu,
autorulu noului Dictionaru romanofran-cesu.	doctoru in medicina la facultatea din Parisu.

Publicatu in fasciculu bi-mensuale.

— Aprópe 50 fascicule. —

*** Bibliograficu „Stéu'a Maghi-loru séu cantece la Nascerea D. I. Cristosu“ de At. Marienescu a esitu de sub tipariu. Pre lángá „precuventare“ si cantece, cartea cuprinde si unu *indregtariu* explicativu alu materiei din cantece. Intentiunea autorulu de a respandi religiositatea si moralitatea in poporu este fórté laudabila si de aceea recomándamu opulu citatu publiculu románu.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Conformu bugetulu preliminaru pre anulu 1875/6 din partea adunárei gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. XXXVI, se publica prin acést'a concursu.

1. Pentru 2 stipendii de câte fl. v. a. pentru doi elevi la vro-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pána in 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la amintitele stipendii, au sa-si tramita incóce concúrsele lorú pána la terminulu indigitatu, provideute cu atestatu de boteza si paupertate, cu testimoniu despre absolvirea celu putienu a scólei elementare, cum si sa dovedéasca, cumca sciú purtá in genere economi'a, dupa cum e idatinata in tíer'a noastră.

Se recere, cá concurentii respectivi, sa fia ajunsu alu 16 lea anu alu etátei.

Din siedint'a ordinaria a comitetulu Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembrie c. n. 1875.

(3—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetulu preliminaru pre anulu 1875/6 de adunarea generale a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu la urmatórele ajutórie:

1. La 6 ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maiestrii;

2. La 14 ajutórie de câte 12 fl. v. a. pentru invetiacei de meseria;

Terminulu concursulu se defige pre 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la ajutórele de sub 1 si 2 au sa-si tramita concúrsele lorú incóce pána la terminulu indigitatu, provideute incátu pentru sodali cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum si cu adevérintia despre acea, ca suntú cualificati de a se face maiestrii; iéra incátu pentru invetiacei, concúrsele sa fia provideute cu atestatu de botezu, de purtare morale, cum si cu adevérintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si diliginti'a in meseria, cu care se ocupa.

Din siedint'a ordinaria a comitetulu Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembrie c. n. 1875.

(2—3)